สรุปเข้มเนื้อหา

INFOPRESS

สังคม ม.ต้น

พิชิต

สอบเข้า ม.4

มั่นใจเต็ม 100

"เหมาะกับนักเรียน ม. 1-2-3
ที่กำลังเตรียมพร้อมเพื่อสอบวิชาสังคมศึกษา
โดยจัดการสรุปเนื้อหาสำคัญ ออกสอบบ่อย มาให้เข้าใจ
และจดจำให้ง่ายขึ้น จึงพร้อมสำหรับสนามสอบเข้า ม.4,
สอบเตรียมทหาร และสอบประจำภาคเรียน ม.ต้น"

- ย่อยให้อ่านง่าย คัดมาเฉพาะเนื้อหาที่มักออกสอบบ่อย เสริมความเข้าใจ ช่วยให้จดจำได้ง่ายและจำได้นาน
- เนื้อหาครบ (ศาสนา, ประวัติศาสตร์, ภูมิศาสตร์, เศรษฐศาสตร์, หน้าที่พลเมือง) อัพเดตล่าสุด
- พร้อมเสริมสร้างความมั่นใจด้วยแนวข้อสอบท้ายบท และอัพเดตแนวข้อสอบสอบเข้า ม.4 ล่าสุด
- ตรงตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

จัดเต็มทุกกระบวนท่า

- สรุปสั้น
- เทคนิคประจำ
- ข้อสอบเข้ม
- Update ล่าสุด

ใครว่าสังคมศึกษาต้องจำอย่างเดียว!

หากเข้าใจเนื้อหา, มองภาพรวมได้ ก็จำได้ไม่ยากเลย

ณัฐชนก รูปประดิษฐ์

จัดจำหน่ายโดย IDC PREMIER

IDC PREMIER

มีเพียง “ความรู้” เท่านั้นที่มนุษย์ใช้พลิก “โลก” และเปลี่ยน “ชีวิต”
เราจึงสร้างสรรค์ และส่งมอบ “ความรู้” ในรูปแบบที่ดีกว่า
เพื่อให้คนไทย “เรียนรู้” ได้ตลอดชีวิต

ตัวอย่าง

INFOPRESS Think Beyond Read Little Heart

สรุปเข้มเนื้อหา สังคม ม.ต้น
พิชิตสอบเข้า ม.4 มั่นใจเต็ม 100

Author	ณัฐชนก รูปประดิษฐ์
Editorial	พรรณณิดา วาสกุล (pannida_w@idcpremier.com)
Graphic Designs	วสันต์ พึ่งพูลผล, จตุรงค์ ศรีวิลาศ
Page Layout	วุฒิพันธ์ สมพระเมฆ
Proofreader	มนฤดี ศรีอุทโยภาส
Publishing Coordinators	วรพล ณธิกุล, สุพัตรา อาจปรุ, นิวัช ยะห้วดง

เครื่องหมายการค้าอื่นๆ ที่อ้างถึงเป็นของบริษัทนั้นๆ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยบริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้จัดพิมพ์เท่านั้น

บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด จัดตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ที่มีคุณภาพสู่ผู้อ่านชาวไทย เรายินดีรับงานเขียนของนักวิชาการและนักเขียนทุกท่าน ท่านผู้สนใจกรุณาติดต่อผ่านทางอีเมลที่ infopress@idcpremier.com หรือทางโทรศัพท์หมายเลข 0-2962-1081 (อัตโนมัติ 10 คู่สาย) โทรสาร 0-2962-1084

ตัวอย่าง

สร้างสรรค์โดย

INFOPRESS

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ณัฐชนก รูปประดิษฐ์
สรุปเข้มเนื้อหา สังคม ม.ต้น พิชิตสอบเข้า ม.4 มั่นใจเต็ม 100
นนทบุรี : ไอดีซีฯ, 2562
420 หน้า
1. สังคมศึกษา
I ชื่อเรื่อง
300
ISBN 885-916-100-773-9

พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2562
2 4 6 8 10 9 7 5 3 1

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

IDC PREMIER

บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด

200 หมู่ 4 ชั้น 19 ห้อง 1901
อาคารจัสมินอินเตอร์เนชั่นแนลทาวเวอร์
ถ.แจ้งวัฒนะ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
โทรศัพท์ 0-2962-1081 (อัตโนมัติ 10 คู่สาย)
โทรสาร 0-2962-1084

สำหรับร้านค้าและตัวแทนจำหน่าย

โทรศัพท์ 0-2962-1081-3
โทรสาร 0-2962-1084

ราคา 285 บาท

คำนำ

ในหลักสูตรของการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาของไทยในปัจจุบัน เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวมีที่มาจากความเชื่อมั่นว่าเด็กที่เรียนนั้นสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ความสามารถของตนเองได้ และยังเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คำนึงถึงกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นหลัก ทำให้เกิดการพัฒนาทางสมองอันจะสอดคล้องกันกับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ที่ช่วยเสริมสร้างทักษะและกระบวนการการเรียนรู้ คุณลักษณะหรือค่านิยม รวมถึงคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน

ผู้เรียนจะทราบกันดีว่า หลากหลายวิชาที่ต้องศึกษานั้นมีเนื้อหาให้จดจำมากมาย เราจะ “รับมือ” อย่างไรกับเนื้อหาการเรียนที่เพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะเด็กๆ ทุกคนอยากเรียนเก่ง ซึ่งเคล็ดลับของการเรียนเก่งไม่ใช่การท่องตำราเพียงอย่างเดียว อาจจะเกิดจากการเรียนรู้นอกห้องเรียน เนื่องจากปัจจุบันนี้เราต้องยอมรับว่าโลกเรานั้นเดินทางมาไกลมาก การที่ทุกคนมีความใกล้ชิดกับเทคโนโลยี เช่น โซเชียลมีเดีย (เฟสบุ๊ค, ไลน์, อินสตราแกรม ฯลฯ) อย่างมากนั้น กลายเป็นสิ่งเร้าภายนอกที่ทำให้เบี่ยงเบนความสนใจออกจากการเรียน ฉะนั้นการที่จะรับมือกับวิชาการที่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการทบทวนหนังสือทั้งก่อนและหลังเรียน จะทำให้เราสามารถจัดการกับปัญหาในการเรียนได้เป็นอย่างดี

การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและแนวทางในการดำรงชีวิต การเสริมสร้างกระบวนการคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้ศึกษาในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่ต้องมุ่งเน้นการศึกษาที่สามารถสร้างรากฐานกระบวนความรู้ การคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถประยุกต์สิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เกิดเป็นความรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งต้องอาศัยความมุ่งมั่นและตั้งใจจากผู้อ่านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คณะผู้จัดทำ

สรุปเข้มสังคม ม.ต้น

ตัวอย่าง

สารบัญ

Chapter 01

สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์..... 1

สังคมวิทยา..... 2

- โครงสร้างสังคม..... 6
- ค่านิยม..... 10
- สถานภาพและบทบาท..... 10
- การควบคุมและขัดเกลาทางสังคม..... 12
- วัฒนธรรม..... 12
- ภูมิปัญญาไทย..... 15
- สังคมไทย..... 18

รัฐศาสตร์..... 20

- ความหมายของรัฐ..... 20
- การปกครองแบบประชาธิปไตย..... 23
- การปกครองแบบเผด็จการ..... 25
- พระราชประวัติในหลวงรัชกาลที่ 10..... 26
- สรุปการเมืองการปกครองของไทยประจำปี พ.ศ. 2562..... 33
- สรุปรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560..... 34
- เนื้อหา (บางส่วน) ของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ที่ควรจดจำ..... 34
- ศาล..... 37
- องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ..... 37
- แผนผังสรุปประวัติการปกครองของประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย..... 39

นิติศาสตร์..... 39

- ระบบกฎหมาย..... 40
- กระบวนการยุติธรรม..... 42

แนวข้อสอบบทที่ 1 สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์..... 50

- เฉลยแนวข้อสอบบทที่ 1 สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์..... 58

Chapter 02

ภูมิศาสตร์..... 67

ภูมิศาสตร์..... 68

- แผนที่..... 68
- ดาวเทียม..... 72
- รีโมตเซนซิง..... 74
- เครื่องมือวัดลักษณะอากาศ..... 78

ภูมิศาสตร์ประเทศไทย..... 79

- การแบ่งภูมิภาคในประเทศไทย..... 79
- ลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทย..... 80
- ลักษณะภูมิอากาศของประเทศไทย..... 82

ตัวอย่าง

- ภูมิประเทศภูมิอากาศ ภาคเหนือ 85
- ภูมิประเทศภูมิอากาศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 87
- ภูมิประเทศภูมิอากาศ ภาคกลาง 90
- ภูมิประเทศภูมิอากาศ ภาคตะวันออก..... 92
- ภูมิประเทศภูมิอากาศ ภาคตะวันตก..... 95
- ภูมิประเทศภูมิอากาศ ภาคใต้..... 97

ภูมิศาสตร์โลก 99

- ทวีปอเมริกาเหนือ 99
- ทวีปอเมริกาใต้..... 102
- ทวีปยุโรป..... 103
- ทวีปแอฟริกา..... 105
- ทวีปเอเชีย..... 107
- ทวีปออสเตรเลีย..... 109
- กระบวนการจัดสรรทรัพยากรของโลก ...110
- ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ..... 111
- กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิ่งแวดล้อม 113

แนวข้อสอบบทที่ 2 ภูมิศาสตร์..... 115

- เฉลยแนวข้อสอบบทที่ 2 ภูมิศาสตร์ 123

Chapter 03

เศรษฐศาสตร์.....131

ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ 132

- ประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์ 134
- ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ..... 135
- อุปสงค์ (Demand) อุปทาน (Supply).... 142
- ตลาด 146
- ระบบเศรษฐกิจ..... 148
- รายได้ประชาชาติ 149
- สถาบันการเงิน (Financial Institution)....156
- เศรษฐกิจพอเพียง 158
- เกษตรทฤษฎีใหม่..... 160
- เศรษฐกิจระหว่างประเทศ 161
- สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-12..... 166

แนวข้อสอบบทที่ 3 เศรษฐศาสตร์..... 169

- เฉลยแนวข้อสอบบทที่ 3 เศรษฐศาสตร์....177

Chapter 04

ประวัติศาสตร์.....185

ประวัติศาสตร์..... 187

- การนับและการเทียบศักราชแบบไทย ...187
- สมัยก่อนประวัติศาสตร์..... 188
- มนุษย์ในยุคประวัติศาสตร์ 190
- วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน..... 196

ประวัติศาสตร์ไทย..... 199

- อาณาจักรไทย..... 199
- สรุปพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของกษัตริย์แต่ละพระองค์ในราชวงศ์จักรี 217
- การเปลี่ยนแปลงการปกครองหลัง พ.ศ. 2475..... 226

ประวัติศาสตร์โลก 229

- สงครามเย็น (Cold war)..... 231

แนวข้อสอบบทที่ 4 ประวัติศาสตร์ 232

- เฉลยแนวข้อสอบบทที่ 4 ประวัติศาสตร์...240

ตัวอย่าง

Chapter 05

ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม 255

ศาสนาพื้นฐาน 256

- กำเนิดศาสนา 256

ศาสนาพุทธ 260

- สรุปพุทธประวัติ 260
- วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 263
- หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 268
- หน้าที่ชาวพุทธ 273
- มรรยาทชาวพุทธ 275
- ศาสนพิธี 276
- การบริหารจิตและเจริญปัญญา 278

ศาสนาคริสต์ 279

- คัมภีร์ไบเบิล 280

ศาสนาอิสลาม 284

- นิกายสำคัญของศาสนาอิสลาม 284
- หลักธรรมคำสอน 285

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู 287

- หลักตรีมูรติ 288
- หลักคำสอน 289

แนวข้อสอบบทที่ 5 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 292

- เฉลยแนวข้อสอบบทที่ 5 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 299

Chapter 06

อาเซียนศึกษา.....307

ASEAN Economic Community (AEC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 308

- สาระสำคัญของอาเซียน 308
- ASEAN Economic Community (AEC) ...309
- ข้อมูลพื้นฐานประเทศอาเซียน 314
- ระบบการเมือง การปกครองของประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) 323
- เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free TradeArea : AFTA) 324

แนวข้อสอบบทที่ 6 อาเซียนศึกษา 327

- เฉลยแนวข้อสอบบทที่ 6 อาเซียนศึกษา....335

แนวข้อสอบเข้า ม.4 โรงเรียนชื่อดัง วิชาสังคมศึกษา ชุดที่ 1 343

- เฉลยแนวข้อสอบเข้า ม.4 โรงเรียนชื่อดัง วิชาสังคมศึกษา ชุดที่ 1 350

แนวข้อสอบเข้า ม.4 โรงเรียนชื่อดัง วิชาสังคมศึกษา ชุดที่ 2 356

- เฉลยแนวข้อสอบเข้า ม.4 โรงเรียนชื่อดัง วิชาสังคมศึกษา ชุดที่ 2 363

แนวข้อสอบเข้า ม.4 โรงเรียนชื่อดัง วิชาสังคมศึกษา ชุดที่ 3 (100 ข้อ)..... 371

- เฉลยแนวข้อสอบเข้า ม.4 โรงเรียนชื่อดัง วิชาสังคมศึกษา ชุดที่ 3 (100 ข้อ) 389

ตัวอย่าง

สรุปเข้มสังคม ม.ต้น

ตัวอย่าง

UNIT
01

สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์

ตัวอย่าง

สังคมวิทยา

♥ ความหมายของคำว่า “สังคม”

สังคม คือ การอยู่รวมกันของสิ่งมีชีวิตโดยมีลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลายรูปแบบ เช่น หน้าที่ ตำแหน่ง อาชีพ อายุ เพศ ศาสนา ฐานะ ที่อยู่อาศัย ฯลฯ สำหรับระบบสังคมที่รวมถึงสิ่งมีชีวิตประเภทอื่นนอกเหนือจากมนุษย์อาจใช้คำว่าระบบนิเวศ ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่างๆ กับสภาพแวดล้อม บางทีอาจมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญร่วมกัน เช่น สังคมชนบท

Note

» สังคมจะเป็นการรวมกลุ่มของสิ่งมีชีวิตที่เป็นหน่วยอิสระ
» มีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันค่อนข้างถาวร

♥ ความหมายของคำว่า “สังคมมนุษย์”

สังคมมนุษย์ คือ การที่มนุษย์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นพวก มีอาณาเขต หรือบริเวณที่อยู่อันแน่นอนและนานพอสมควร มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในแบบแผน หรือแนวทางในการดำเนินชีวิตและกฎเกณฑ์ของกลุ่มรวมกันและสมาชิกจะกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งที่สิ่งจะนำมาใช้บำบัดความต้องการขั้นมูลฐานของสมาชิกร่วมกัน

Note

» เป็นกลุ่มชนที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้
» มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเป็นของตนเอง
» มีอำนาจเหนือกลุ่มเล็กๆ ที่อยู่ภายในอาณาเขตของตน

องค์ประกอบของ “สังคมมนุษย์”

สังคมมีองค์ประกอบหลายประการ องค์ประกอบที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Group Living)	เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์มีลักษณะชอบอยู่รวมกันเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมนั่นเอง สังคมที่มีขนาดเล็กที่สุด คือ “ครอบครัว” ที่มีพ่อ-แม่-ลูก ในขณะที่ชุมชนหรือหมู่บ้านจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นอำเภอ จังหวัด ภาค ประเทศ ตลอดจนสังคมโลกที่มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกัน

อาณาบริเวณหรือดินแดน (Area, Territory)	กล่าวคือ เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะต้องมีดินแดน มีอาณาบริเวณที่เป็นขอบเขตให้รู้กันว่า ดินแดนหรืออาณาบริเวณของตนมีขอบเขตแค่ไหน บริเวณไหนที่ไม่ใช่ดินแดนหรืออาณาบริเวณของตน
ความสัมพันธ์และการกระทำต่อกัน (Relation and Interaction)	การที่บุคคลมาอยู่รวมกันจำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์และการกระทำต่อกัน มีการทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ถึงแม้จะมีอาณาบริเวณอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แต่ถ้าสมาชิกของสังคมไม่มีความสัมพันธ์หรือการกระทำต่อกันแล้วจะไม่ใช่สังคมแต่อย่างใด
การจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization)	การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือบรรทัดฐานที่ควบคุมตามตำแหน่ง สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน บรรทัดฐานทางสังคมจะมีระบบแบบแผน เป็นที่ยอมรับและเข้าใจร่วมกันของคนในสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข
การแบ่งหน้าที่และร่วมมือกัน (Division of Labor and Cooperation)	สังคมจะต้องมีการแบ่งหน้าที่ทำงานให้แก่สมาชิกตามความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization) และสมาชิกที่อยู่ร่วมกันภายในสังคมจะต้องมีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วย จึงจะทำให้กลุ่มคนนั้นเป็นสังคมที่สมบูรณ์
ระบบ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน (Idea, Value, Norms)	คล้ายคลึงกันเพราะสมาชิกได้รับการอบรมสั่งสอนมาอย่างเดียวกัน

♥ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เพราะอะไร?

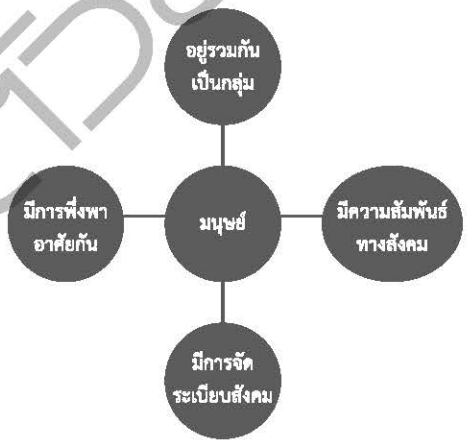

Note

อริสโตเติล นักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ของกรีกได้กล่าวไว้ว่า "มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Human being is social animal)" เพราะมนุษย์มีการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างเป็นหมวดหมู่ มิได้ใช้ชีวิตอยู่เพียงคนเดียวตามลำพังแต่อย่างใด เนื่องจากมนุษย์ต้องทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และแต่ละชีวิตต่างก็ต้องการที่จะเสริมสร้างความสุข ความมั่นใจและความปลอดภัยให้กับตนเองอยู่เสมอ สังคมจึงเป็นแหล่งรวมศูนย์ทางความคิดที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมา เพื่อแสวงหาคำตอบทุกๆ อย่างให้กับตนเอง

ตัวอย่าง

♥ หน้าที่ของสังคมมนุษย์มีอะไรบ้าง?

♥ สิ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์มีอะไรบ้าง?

Note

สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่ใช้แทนสิ่งอื่น เช่น วัตถุ การกระทำ กิริยาท่าทาง ภาษา ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ **สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ** ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

♥ ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มีดังต่อไปนี้

มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน ที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้มากมายหลายสิ่ง และมีความต้องการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีสิ้นสุด ซึ่งสามารถแบ่งความต้องการออกได้ 4 ด้าน คือ

ความต้องการด้านชีวภาพ 	คือ ความต้องการสิ่งที่จำเป็นแก่การมีชีวิตอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัตว์อื่นๆ เช่น น้ำ อากาศ ยารักษาโรค การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น
ความต้องการด้านกายภาพ 	คือ ความต้องการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ
ความต้องการด้านจิตวิทยา 	คือ ความต้องการที่เกี่ยวกับจิตใจ เช่น ต้องการความรัก การปลอบใจเมื่อมีทุกข์หรือผิดหวัง ต้องการความสำเร็จ ความชื่นชมยินดี เป็นต้น
ความต้องการด้านสังคม 	คือ ความต้องการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการเพื่อนคู่คิด ต้องการรับและถ่ายทอดวัฒนธรรม

ความต้องการทั้ง 4 ประการจะบรรลุโดยการที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนจึงจะได้รับการตอบสนองครบทั้ง 4 ด้าน

ตัวอย่าง

♥ สาเหตุที่มนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นสังคม

1. เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่

2. เพื่อทำให้มีความเป็นมนุษย์สมบูรณ์โดยมี “วัฒนธรรม” เป็นตัวขัดเกลามนุษย์ให้อยู่ร่วมกันได้

3. เพื่อพึ่งพาอาศัยกันและสร้างความเจริญให้กับตัวเองและสังคม

โครงสร้างสังคม

♥ ความหมายของคำว่า “โครงสร้างสังคม”

โครงสร้างสังคม หมายถึง ระบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เชื่อมโยงให้เกิดกลุ่มสังคมที่มีรูปแบบต่างกันตามระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จะทำให้สังคมเป็นระเบียบ

ลักษณะสำคัญของโครงสร้างสังคมมนุษย์

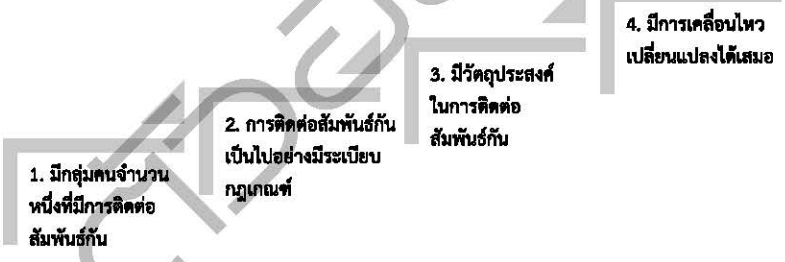

♥ โครงสร้างสังคมประกอบด้วย

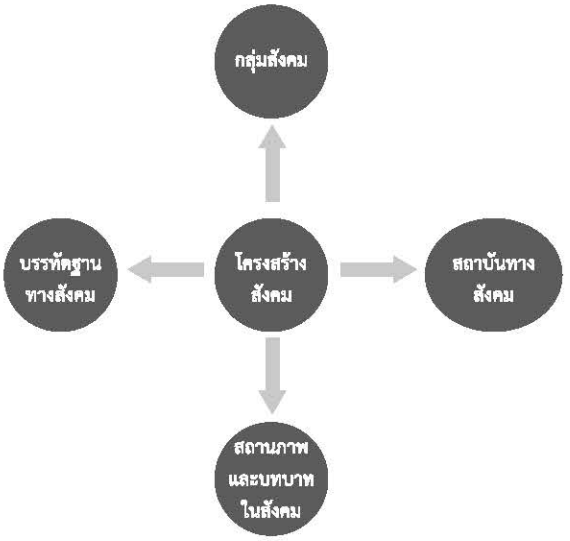

ตัวอย่าง

กลุ่มสังคม

♥ กลุ่มสังคม แบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

กลุ่มปฐมภูมิ	คือ กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดสนิทสนมเป็นส่วนตัวยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี มีความสัมพันธ์ที่สามารถบอกความรู้สึกส่วนตัวได้ และไม่มีขอบเขตจำกัดทางความรู้สึก เช่น พ่อ-แม่-ลูก/เพื่อนที่โรงเรียน/เพื่อนบ้าน
กลุ่มทุติยภูมิ	คือ กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์แบบเป็นทางการ มีความสัมพันธ์เฉพาะด้านที่เป็นแบบพันธะสัญญา เน้นผลประโยชน์และเป็นไปตามเหตุผล สมาชิกผูกพันกันตามสถานภาพ เช่น ผู้โดยสาร-พนักงานเก็บเงิน/ลูกค้า-แม่ค้านายจ้าง-ลูกจ้าง, สมาชิก

Note

บางสถานการณ์อาจติดต่อกันเฉพาะเรื่อง เฉพาะเวลา มีความสัมพันธ์ระยะสั้น เช่น หน่วยงานราชการ องค์การ บริษัท-**สังคมชนบท = กลุ่มปฐมภูมิ**

สถาบัน

สถาบันสังคม หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์ได้จัดตั้งขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผน ทำหน้าที่สนองความต้องการที่จำเป็น มีลักษณะดังนี้

- เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา และเป็นที่ยอมรับในสังคม
- เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม
- เป็นกิจกรรม หรือเป็นองค์กร เพื่อให้สมาชิกของสังคมมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ
- จัดไว้เป็นหมวดหมู่ตามประเภทของความต้องการ
- กำหนดสถานภาพและบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง
- มีความชัดเจน เป็นรูปธรรมแน่นอน และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

หน้าที่ของแต่ละสถาบันในสังคม

ครอบครัว	**พ่อ แม่ ลูก** **ลุง ป้า น้า อา หลาน**	• ผลิตสมาชิกใหม่ให้แก่สังคม • อบรมเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ • ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมไปสู่สมาชิกใหม่ • ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่สมาชิก
การศึกษา	**ครู อาจารย์** **นักเรียน**	• ถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม • สร้างบุคลิกภาพทางสังคม • ผลิตกำลังแรงงานทางเศรษฐกิจ
เศรษฐกิจ	**ผู้ผลิต** **ผู้บริโภค**	• ผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ • ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในสังคมชนบทถึงสังคมเมือง

ตัวอย่าง

การปกครอง [มีอำนาจมากสุด]	**นักการเมือง**	• ออกกฎหมาย • สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ให้แก่สังคม • รักษาความปลอดภัยให้แก่สมาชิก • แก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิก • จัดบริการและสวัสดิการให้แก่สมาชิก
ศาสนา	**ผู้สืบทอดศาสนา**	• ควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม • สนองความต้องการทางจิตใจแก่สมาชิก • สร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่สังคม • สร้างเสริมถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่สังคม
สื่อสารมวลชน	**พิธีกร ผู้ประกาศข่าว ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร**	• เป็นสื่อกลางของการติดต่อระหว่างบุคคล • ให้ข่าวสารข้อมูล • ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ • ให้ความรู้ความบันเทิง
นันทนาการ	**ทุกคนในสังคม**	• เสริมสร้างความสามัคคี • ปลูกฝังความมีระเบียบวินัยให้แก่สมาชิก • ทำให้สมาชิกมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี • ฝึกทักษะความชำนาญด้านใดด้านหนึ่ง

การจัดระเบียบทางสังคม

♥ ความหมายของการจัดระเบียบทางสังคม

1. การประพฤติปฏิบัติภายใต้แบบแผน กฎเกณฑ์อันเดียวกันของคนในสังคม
2. เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีระเบียบ ซึ่งจะทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ยั่งยืนและเป็นปกติสุข
3. เครื่องมือที่ใช้จัดระเบียบทางสังคม ได้แก่

บรรทัดฐาน

♥ ความหมายของบรรทัดฐานทางสังคม (ปทัสถาน)

1. แบบแผนพฤติกรรมที่เป็นที่คาดหวังของสังคมให้สมาชิกยึดถือปฏิบัติจึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป
2. เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบแบบแผนและความสงบสุขในสังคม

Note

ข้อควรสังเกตเกี่ยวกับบรรทัดฐาน!!

» สังคมหนึ่งๆ ย่อมมีบรรทัดฐานที่เป็นลักษณะเฉพาะของสังคมของตน ดังนั้น แต่ละสังคมจึงมีลักษณะบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไปได้

» แต่ละสังคมอาจมีการรับรูปแบบบรรทัดฐานของสังคมอื่นมาเป็นบรรทัดฐานของสังคมตนได้

» บรรทัดฐานย่อมมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

♥ ประเภทของบรรทัดฐาน

1. **วิถีประชา หรือวิถีชาวบ้าน** (folkways)	• แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปจนเกิดความเคยชิน ไม่รู้สึกว่าถูกบังคับให้ทำ • บางครั้งกลายเป็นประเพณี ใครจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ได้ ไม่มีกฎหมายบังคับไว้ • ครอบคลุมพฤติกรรมด้านต่างๆ ของสังคมไว้เกือบหมด **ตัวอย่างของวิถีประชา** การนอนบนที่นอน การใส่รองเท้าออกนอกบ้าน การใส่ชุดดำไปงานศพ การเขียนหนังสือด้วยมือขวา
2. **ศีลธรรมจรรยา จารีตประเพณี หรือ จารีต** (Mores)	• แนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความปลอดภัย • จึงมักเป็นข้อห้ามในการกระทำบางอย่างที่สังคมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เช่น การทำผิดศีลธรรม • การกระทำผิดจารีตมีผลกระทบต่อสังคมโดยส่วนรวม • ผู้ทำผิดจารีตจะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง “จากสังคม” **ตัวอย่างของจารีต** • การเคารพผู้อาวุโส • ความกตัญญูต่อบุพการี • การทำผิดศีล 5 เช่น ขโมยของ ผิดลูกผิดเมีย
3. **กฎหมาย** (Laws)	• ข้อบังคับของรัฐที่ใช้บังคับความประพฤติของบุคคลว่าให้ทำหรือไม่ให้ทำอะไร • เป็นลายลักษณ์อักษร • ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ

♥ ข้อแตกต่างของบรรทัดฐาน

- **วิถีชาวบ้าน** ไม่มีการลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร เพียงแค่ถูกมอง ถูกตำหนิ หรือถูกนินทา
- **จารีต** ไม่มีการลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีการลงโทษทางสังคมที่ชัดเจน เช่น การถูกขับไล่จากสังคม การไม่คบค้าสมาคม การประจาน
- **กฎหมาย** มีบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นบรรทัดฐานที่เปลี่ยนแปลงง่ายที่สุด

ตัวอย่าง

ค่านิยม

♥ ความหมายของ “ค่านิยม”

1. สิ่งที่คนในสังคมเห็นว่าดี ถูกต้อง พึงกระทำ น่ากระทำ
2. เป็นสิ่งที่คนถือว่าเป็นสิ่งต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องว่าดีงาม
3. เมื่อต้องเลือกและต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ค่านิยมจะถูกนำมาประกอบกับการตัดสินใจ

♥ ข้อดีและข้อเสียของ “ค่านิยม”

ข้อดี	ข้อเสีย
ค่านิยมที่มีประโยชน์ต่อการจัดระเบียบของสังคม เช่น • การเคารพผู้อาวุโส • ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ • ความเป็นระเบียบวินัย	ค่านิยมที่เป็นผลเสียต่อการจัดระเบียบของสังคม เช่น • การไม่มีระเบียบวินัย • การไม่เคารพเวลา • การยกย่องคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ

สถานภาพและบทบาท

♥ ความหมายของ “สถานภาพ”

- ตำแหน่งฐานะของบุคคลที่สังคมกำหนดขึ้น หรือตำแหน่งที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของสังคม

♥ ลักษณะของสถานภาพ

- บุคคลทุกคนต้องมีสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง
- บุคคลคนเดียวอาจมีหลายสถานภาพ
- เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล
- สถานภาพที่ได้มาทีหลังอาจเปลี่ยนแปลงได้
- อาชีพกำหนดสถานภาพได้

♥ ประเภทของสถานภาพ

สถานภาพที่ติดตัวมา	ได้แก่ อายุ เพศ เชื้อชาติ เชื้อพระวงศ์
สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ	ได้แก่ อาชีพ การศึกษา การสมรส

♥ ประโยชน์ของบทบาท

- สังคมมีความเป็นระเบียบ
- เกิดการแบ่งหน้าที่ระหว่างสมาชิก
- สมาชิกในสังคมรู้ฐานะซึ่งกันและกัน
- บุคคลรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนตามสถานภาพ

ตัวอย่าง

Note

สถานภาพกับบทบาทอาจขัดแย้งกันเองได้ ซึ่งอาจจะนำมาสู่ความวุ่นวายในสังคม เช่น ตำรวจขายยาบ้า นักเรียนยกพวกตีกัน ครูช่วยเหลือนักเรียนที่ทุจริต

สิทธิและเสรีภาพ

สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมที่เราพึงมีในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศ โดยอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

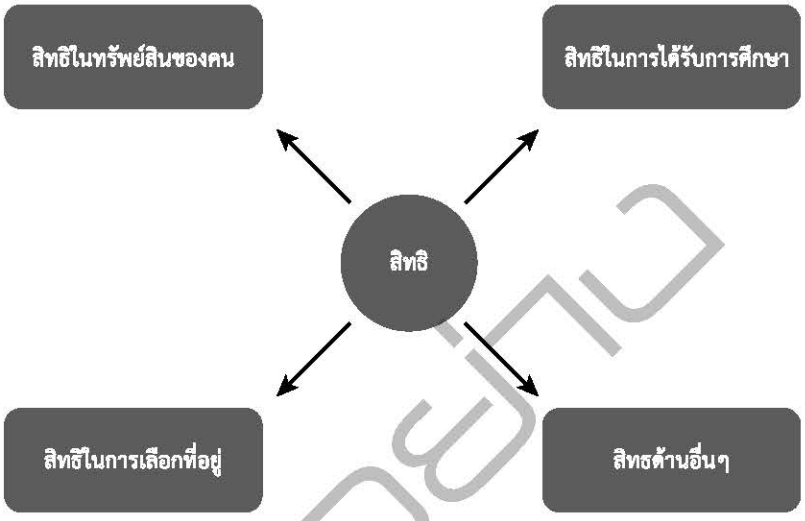

เสรีภาพ หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของเราตามสิทธิที่มีอยู่ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

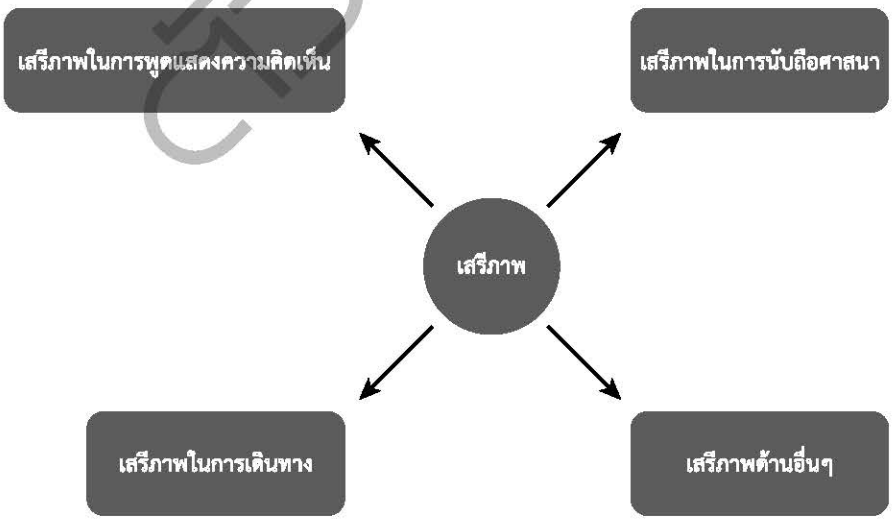

ตัวอย่าง

การควบคุมและขัดเกลาทางสังคม

การควบคุมทางสังคม	กลไกในการควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมแบ่งได้ ดังนี้ • จูงใจให้สมาชิกปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม • ลงโทษสมาชิกที่ละเมิดหรือฝ่าฝืนบรรทัดฐานของสังคม
การขัดเกลาทางสังคม	การขัดเกลาทางสังคม เป็นการเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ทางตรงเป็นการสั่งสอนหรือบอกกันโดยตรง ทางอ้อมเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกต เลียนแบบ แต่โดยสรุปการขัดเกลาทางสังคม เป็นการเรียนรู้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองด้วย

♥ ตัวแทนของการขัดเกลาทางสังคม

ครอบครัว	เป็นสถาบันพื้นฐานที่ขัดเกลามนุษย์ว่าควรทำ หรือไม่ทำอะไร การอบรมของครอบครัวทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
กลุ่มเพื่อน	อิทธิพลต่อทัศนคติของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก
โรงเรียน	เป็นเสมือนบ้านแห่งที่สองของเด็กในการที่จะได้รับความรู้ความคิดต่างๆ โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญในการขัดเกลาเด็ก และทำให้เด็กมีโอกาสพบปะกับเพื่อนวัยเดียวกัน
ตัวแทนทางศาสนา	ศาสนาจะมีส่วนสร้างจิตใจที่งดงาม พฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรม ความสุจริต
สื่อมวลชน	มีส่วนขัดเกลาทางสังคมแก่มนุษย์ในด้านต่างๆ ตั้งแต่ความคิด ความเชื่อ แบบของความประพฤติ

วัฒนธรรม

♥ ความหมายของ “วัฒนธรรม”

ภาพประกอบจาก : www.siamtradition.com

ตัวอย่าง

วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงามทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจที่มนุษย์สร้างขึ้นในสังคมหนึ่ง ที่มีการสืบทอดมาเป็นเวลานานและตกทอดไปสู่ชนรุ่นหลัง ได้แก่ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย เป็นต้น

♥ ลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรม

- เป็นสิ่งที่ “มนุษย์” สร้างขึ้นเพื่อนำไป “ปรับตัว” ในการใช้ชีวิต
- เป็นมรดกของสังคม เนื่องจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น
- เป็นสิ่งที่ดีงามของสังคมนั้น
- เป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้
- เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

♥ ประเภทของวัฒนธรรม

วัตถุธรรม (Material)	คือ วัตถุธรรมทางวัตถุที่สมาชิกร่วมกันประดิษฐ์และกำหนดความหมาย หรือวิธีการนำไปใช้ เช่น เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค บ้านเรือน อาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆ สะพาน ถนน รถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
เนติธรรม (Legal)	คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือกันว่ามีความสำคัญพอๆ กับกฎหมาย เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข บางอย่างแม้ไม่มีกฎหมายห้าม แต่ถ้าใครปฏิบัติก็เป็นที่รังเกียจของสังคม เพราะถือกันว่าไม่ดี ไม่เหมาะสมหรือที่เราเรียกว่า จารีต นั่นเอง
คติธรรม (Moral)	คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจ และได้มาจากศาสนา ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของสังคม เช่น ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร การประหยัดอดออม ความกตัญญู ความอดทน ทำดีได้ดี เป็นต้น
สหธรรม (Social)	คือ วัฒนธรรมทางสังคม รวมทั้งมารยาทต่างๆ ที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคม เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการติดต่อกับบุคคลต่างๆ ในสังคม

ตัวอย่าง

วัตถุธรรม

เนติธรรม

คติธรรม

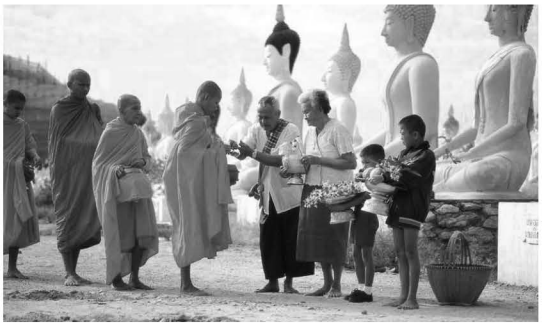

สหธรรม

♥ วัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนา ทำให้คนไทยมีลักษณะดังนี้

ทางด้านวัตถุธรรม	กิจกรรมต่างๆ เกี่ยวข้องกับการทำบุญให้ทาน เช่น การสร้างพระพุทธรูป เจดีย์ สร้างวัดวาอาราม ดังนั้น ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมต่างๆ จึงเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่
ทางด้านเนติธรรม	ยึดหลักคำสอนทางพุทธศาสนาว่าด้วยเรื่องศีล 5 ทั้งห้ามเบียดเบียนคนอื่น ห้ามลักทรัพย์ ห้ามประพฤติผิดทางเพศ ห้ามโกหก ฯลฯ หลักกฎหมายต่างๆ ที่คนไทยบัญญัติขึ้นก็ใช้หลักทางพุทธศาสนามาเป็นต้นแบบด้วย
ทางด้านคติธรรม	มีความเชื่อในกฎแห่งกรรม คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยถือว่าเป็นผลแห่งกรรมเก่าของตนแต่ก็มีความหวังว่าชีวิตใหม่จะดีขึ้น ถ้าทำแต่ความดี ผลแห่งความดีก็จะสนองให้เห็นทันตา
ทางด้านสหธรรม	มีความอ่อนน้อม ผูกพันกับประเพณีธรรมเนียมปฏิบัติ มีความเกรงใจผู้อื่น เชื่อฟังเคารพนับถือบุคคลตามลำดับอาวุโสและยึดมั่นในความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข

♥ เราสามารถแบ่งวัฒนธรรมตามขนาดของสังคม ซึ่งวัฒนธรรมจะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

วัฒนธรรม 2 ประเภท

วัฒนธรรมหลัก
หมายถึง วัฒนธรรมของสังคมใหญ่ เช่น การไหว้ นับถือศาสนาพุทธ

วัฒนธรรมย่อย
หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น เทศกาลวิ่งควาย

ตัวอย่าง

♥ ความสำคัญของวัฒนธรรม

- เป็นแบบแผนหรือเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิตของแต่ละสังคมทุกสังคมมนุษย์ จะล้าหลังหรือทันสมัยล้วนมีวัฒนธรรม
- สามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ (ทั้งเพิ่มเติมและสูญสลาย)
- เป็นมรดกตกทอดและเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสังคม
- เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

♥ ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไทย

- เป็นวัฒนธรรมที่นับถือระบบเครือญาติ
- เป็นวัฒนธรรมที่เชื่อถือในการบุญการกุศลในเทศกาลต่างๆ
- เป็นวัฒนธรรมที่มีแบบแผนพิธีกรรม มีขั้นตอนต่างๆ ในการประกอบพิธี
- เป็นวัฒนธรรมแบบเกษตรกรรม
- เป็นวัฒนธรรมที่นิยมความสนุกสนาน การละเล่นที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ของงาน
- เป็นวัฒนธรรมผสมผสานของวัฒนธรรมชาติอื่นๆ เข้าผสมผสานด้วย

ภูมิปัญญาไทย

♥ ความหมายของ “ภูมิปัญญาไทย”

ภูมิปัญญา หมายถึง ทักษะในการดำเนินชีวิตของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ปรุงแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ที่มาของ “ภูมิปัญญาไทย”

ความคิด	เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ทำหน้าที่คิดทั้งส่วนที่เป็นจินตนาการและผลของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในเรื่องที่ตนสนใจ ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้จะเป็นแหล่งสำคัญหรือที่มาของความรู้อันเป็นองค์ประกอบของภูมิปัญญาในลำดับถัดไป
ความรู้	เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะกระบวนการคิดต้องอาศัยความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนให้ความคิดมีประสิทธิภาพ ภูมิปัญญาไทยหลายอย่างก็มาจากความรู้จากชาวบ้านมาประยุกต์ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวัน
ความสามารถ	คือ ศักยภาพและประสิทธิภาพที่มีอยู่ภายในบุคคล เช่น บุคคลนี้เชี่ยวชาญด้านการเย็บปักถักร้อย จึงสามารถคิดค้นและทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาไทยเกี่ยวกับการเย็บปักถักร้อยได้ดี
ความเชื่อ	เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของสังคมมนุษย์ มนุษย์แต่ละกลุ่มมีความเชื่อแตกต่างกันไป ซึ่งความเชื่อก็คือความศรัทธาหรือยึดมั่นถือมั่น ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการดำเนินชีวิตและความมั่นคงของสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในภูมิปัญญา

ตัวอย่าง

ค่านิยม	คือ สิ่งที่คนสนใจ ความปรารถนาอยากจะมี อยากจะเป็นที่ยกย่อง สรรเสริญ หรือเป็นสิ่งที่บังคับต้องทำ ต้องปฏิบัติ มีความรักและมีความสุขเมื่อได้เห็นหรือได้สิ่งเหล่านั้นมา ค่านิยมจึงเป็นพื้นฐานของการจัดรูปแบบพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ภายใน และแสดงออกเป็นพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ ทางกาย วาจา และความคิด โดยสรุปค่านิยมเป็นพื้นฐานสำคัญทางภูมิปัญญา เป็นบ่อเกิดพฤติกรรมของบุคคลแต่ละสังคม

♥ ประเภทของภูมิปัญญาไทย

1. **ด้านเกษตรกรรม**	• การรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน วนเกษตร เกษตรธรรมชาติ • การแก้ไขปัญหาโรคและแมลง โดยการใช้สมุนไพรมาผสมทำเป็นยาฆ่าแมลง เช่น สะเดา บอระเพ็ด หางไหล ใบมะรุม ฟ้าทะลายโจร ข่า ตะไคร้หอม ใบฝรั่ง เปลือกมังคุด เป็นต้น • การนำความรู้ทางการเกษตรกับเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในภาวการณ์ต่างๆ ได้
2. **ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม**	• การผลิตและการจำหน่าย ผลิตผลทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม • การใช้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมกับอากาศและสภาพแวดล้อม เช่น ฝ้าย ไหม โดยการนำมาทอเป็นผืนเพื่อนุ่งห่ม เนื่องจากสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน คนไทยจึงมีภูมิปัญญาในการเลือกใช้วัสดุที่สามารถถ่ายเทความร้อนได้ดี
3. **ด้านโภชนาการ**	• การนำสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพมาเป็นส่วนประกอบของอาหาร เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด • การตกแต่งอาหารอย่างสวยงาม ประณีต ทำให้อาหารดูน่ารับประทานยิ่งขึ้น เช่น การแกะสลักผักผลไม้ • การประดิษฐ์รูปแบบของขนมให้สวยงาม เช่น ขนมลูกชุบ ขนมทองเอก ขนมจ่ามงกุฎ • การถนอมอาหารให้อาหารที่มีมากเกินความต้องการสามารถเก็บไว้บริโภคได้เป็นเวลานาน เช่น การดอง แช่อิ่ม กวน
4. **ด้านศิลปกรรม**	• การแสดงถึงศิลปวัฒนธรรม เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน นันทนาการ • การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะในสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ ศิลปะมวยไทย

ตัวอย่าง

5. ด้านภาษาและวรรณกรรม	• ความสามารถในการอนุรักษ์ และสร้างผลงานด้านภาษา วรรณกรรมท้องถิ่น การจัดทำสารานุกรมภาษา หนังสือโบราณ การฟื้นฟู การเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ
6. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน	• ความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจในชุมชน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนชุมชน และธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น • กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน เช่น การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษาพยาบาล หรือดูแลในด้านการพัฒนาสินค้าประจำหมู่บ้าน เป็นต้น
7. ด้านองค์กรชุมชน	• การบริหารองค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ ตามบทบาทและหน้าที่ขององค์การ เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มประมงพื้นบ้าน • การพัฒนาองค์กรในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เช่น ร้านค้าชุมชน กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อ
8. ด้านปรัชญา	• การประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของคนและสิ่งแวดล้อม เช่น การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประทายข้าว • การประยุกต์ประเพณีบุญ เป็นประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การประยุกต์ประเพณีบุญ
9. ด้านการแพทย์แผนไทย	• ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน เช่น การนวดแผนโบราณ การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน การดูแลและรักษาสุขภาพแผนโบราณไทย • การเน้นใช้สมุนไพรในการรักษา โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น หมอสมุนไพร หมอยากลางบ้าน หมอนวดประคบแผนโบราณ หมอยาหม้อ
10. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	• ความสามารถในการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล และยั่งยืน เช่น การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำ และป่าชุมชน

ตัวอย่าง

สังคมไทย

ลักษณะเด่นของสังคมไทย	ลักษณะของครอบครัวไทย
• เป็นระบบชนชั้น ถือเกียรติ ฐานะทางสังคมและการศึกษาเป็นตัวชี้วัด • เป็นสังคมชนบท ครอบครัวมีขนาดใหญ่ โดยไม่ชอบโยกย้ายถิ่นฐานอยู่บ่อยๆ • ส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม • เป็นสังคมเปิด (ข้อดี) และเป็นสังคมหลวม (ข้อเสีย) • ค่านิยมทั่วไป คือ การเคารพผู้อาวุโส โดยยกย่องผู้มีฐานะ ผู้มีอำนาจ	• ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว มีครอบครัวขยายบ้างในสังคมชนบท • มีความผูกพันทางสายเลือดอย่างแน่นแฟ้น • ผู้ชายมักถือตนเป็นใหญ่กว่าผู้หญิง • ชอบรวมกลุ่มญาติ และนับญาติทางสายบิดาและมารดา • เคารพและเชื่อฟังตามผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโส

♥ การเปรียบเทียบสังคมไทยและสังคมตะวันตก

สังคมไทย	สังคมตะวันตก
• มีความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ • เน้นค่านิยมความดูดีและมีเกียรติ • ยึดที่ตัวบุคคลมากกว่าหลักการ (ถูกใจมากกว่าถูกต้อง) • สถาบันครอบครัวอบอุ่นและใกล้ชิด • อยู่อาศัยใกล้ชิดธรรมชาติมากกว่า • อัตราการมีปัญหาสังคมมีน้อย	• มีความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ • เน้นค่านิยมความกินดีอยู่ดี • ยึดหลักการและกฎหมายมากกว่าตัวบุคคล (ถูกต้องมากกว่าถูกใจ) • สถาบันครอบครัวมีความโดดเดี่ยวและค่อนข้างเงียบเหงา • อาศัยใกล้ชิดกับเทคโนโลยีมากกว่า • อัตราปัญหาสังคมมีสูง ความเครียดและความรุนแรงมีมากกว่า

ตัวอย่าง

การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง การที่พลเมืองมีหลักการดำเนินชีวิตที่มีคุณธรรมจริยธรรม และมีบทบาทในการกระทำที่มีคุณลักษณะทางประชาธิปไตยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินชีวิต คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยมีดังนี้

- ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมของศาสนาและหลักการของประชาธิปไตย มาใช้ในวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรอบข้าง
- มีความซื่อสัตย์ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่ยึดเอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
- ใช้สิทธิ เสรีภาพที่ตนพึงมีอย่างเหมาะสมและไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น
- ชี้แนะแนวทางให้คนรอบตัวใช้หลักการทางประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน
- ชักชวนหรือสนับสนุนคนรอบตัวให้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองหรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน

แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

พลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยควรมีแนวทางการปฏิบัติตนดังนี้ คือ

- **ด้านสังคม ได้แก่**
  - การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น
  - การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล
  - การเคารพระเบียบของสังคม
  - การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
  - การมีจิตสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ
- **ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่**
  - การเคารพกฎหมาย
  - การรับฟังความเห็นที่แตกต่าง
  - การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
  - การทำหน้าที่เป็นตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาอย่างเต็มความสามารถ
- **ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่**
  - การประหยัดและอดออมในครอบครัว
  - การใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น
  - การส่งเสริมสินค้าที่ผลิตในประเทศและลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ
  - การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี

ตัวอย่าง

รัฐศาสตร์

ความหมายของรัฐ

รัฐ หมายถึง ประเทศที่มี **"อำนาจอธิปไตย"** (ไม่เป็นเมืองขึ้น)

มีอาณาเขตทางทะเล 12 ไมล์ทะเล (มีความเป็นประชาธิปไตย)

มีเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล (การปกครองทรัพยากรของประเทศนั้นๆ)

องค์ประกอบของรัฐ

รัฐจะต้องมีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

ประชากร 	ไม่จำเป็นต้องมีเชื้อชาติเดียวกันหมด อาจมีเชื้อชาติ ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา และวัฒนธรรมแตกต่างกันได้ แต่ทุกคนจะต้องมีสัญชาติเดียวกัน เพราะสัญชาติเป็นสิ่งกำหนดฐานะความเป็นพลเมืองของรัฐและประชากรที่เป็นพลเมืองของรัฐ ต้องมีสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ตามที่รัฐกำหนดไว้
ดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอน 	ต้องมีอาณาเขตและดินแดนที่แน่นอน ส่วนขนาดนั้นไม่จำกัด เนื้อที่ประกอบด้วย 1. **แผ่นดิน** มีเส้นกั้นพรมแดนที่ชัดเจน ซึ่งพรมแดนประกอบด้วยพรมแดนธรรมชาติ ได้แก่ ร่องน้ำลึก สันปันน้ำ และพรมแดนเรขาคณิต (เป็นพรมแดนที่มนุษย์กำหนดขึ้น) 2. **น่านน้ำ** ทะเลของรัฐ เรียกว่า **ทะเลอาณาเขต** จะนับออกจากชายฝั่ง 12 ไมล์ทะเล ส่วน**ทะเลหลวง** (High Sea /Open Sea) คือ น่านน้ำสากล ทุกประเทศสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ 3. **น่านฟ้า** ปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดว่าสูงเท่าไร อำนาจอธิปไตยของรัฐในอากาศเหนืออาณาเขตจะถูกกำหนดไว้เพียงความสูงระยะหนึ่ง เหนือไปกว่านั้นจะไม่มีใครเป็นเจ้าของ ดังนั้น รัฐทุกรัฐจึงมีสิทธิเดินทางสำรวจอวกาศได้
รัฐบาล 	มีหน้าที่หลายอย่าง เช่น จัดระเบียบให้สังคม สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของสังคม ใช้อำนาจอธิปไตยแทนรัฐโดยความยินยอมของปวงชน

ตัวอย่าง

อำนาจอธิปไตย

คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐเป็นของตนเองไม่อยู่ใต้บังคับของรัฐอื่น มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

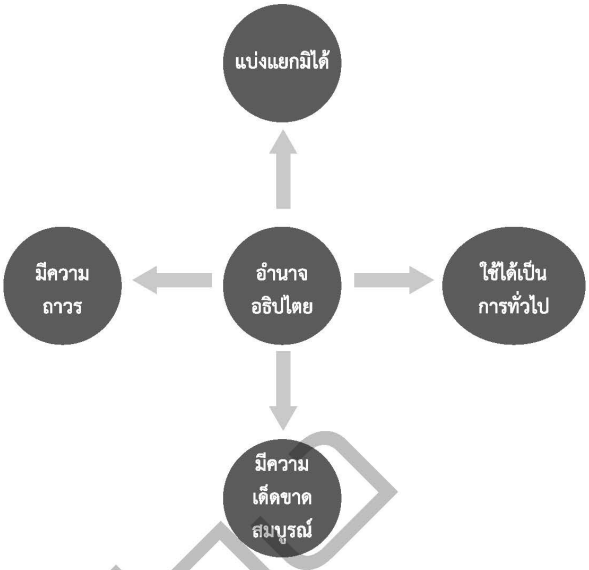

ประเภทของรัฐ

รัฐเดี่ยว : มีรัฐบาลแห่งเดียว	รัฐรวม : มีรัฐบาล 2 ระดับ 2 รูปแบบ
• ตั้งอยู่ที่เมืองหลวงของประเทศ • ไม่มีรัฐบาลประจำอยู่ตามท้องถิ่นหรือตามมลรัฐต่างๆ • แม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นแต่ก็ยังอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลกลางมีประมุขของรัฐแต่เพียงผู้เดียว	1. รัฐบาลกลาง จะบริหารงานในเรื่องสำคัญๆ ของทั้งประเทศ เช่น งานทหาร งานการทูต งานการคลัง เป็นต้น 2. รัฐบาลท้องถิ่น (หรือรัฐบาลมลรัฐ) จะบริหารงานในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ภายในท้องถิ่น เช่น งานเก็บกวาดขยะรักษาความสะอาดภายในท้องถิ่น งานสาธารณสุข งานอนามัย งานการศึกษา เป็นต้น
ตัวอย่างประเทศที่เป็นรัฐเดี่ยว **เช่น ไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม ญี่ปุ่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ลิกเตนสไตน์ โมนาโก อิตาลี สวีเดน ตุรกี สเปน นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ เดนมาร์ก**	ตัวอย่างประเทศที่เป็นรัฐรวม **เช่น มาเลเซีย อินเดีย ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา เยอรมนี รัสเซีย บราซิล สวิตเซอร์แลนด์**

Note

ประเทศส่วนใหญ่ในโลกจะเป็นรัฐเดี่ยว

ตัวอย่าง

♥ หลักการปกครอง

หลักการรวมอำนาจ : เป็นการให้กระทรวง ทบวง กรมมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารบ้านเมืองแล้วจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐออกไปปฏิบัติหน้าที่ยังส่วนต่างๆ ของประเทศ

ข้อดี คือ การบริหารงานมีเอกภาพ วางแผนพัฒนาได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย

ข้อเสีย คือ การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ งานล่าช้า คนในท้องถิ่นไม่มีโอกาสปกครองตนเอง

หลักการแบ่งอำนาจ : ส่วนกลางแต่งตั้งข้าราชการไปดูแลส่วนภูมิภาค

ข้อดี คือ ประชาชนได้รับบริการรวดเร็วขึ้น

ข้อเสีย คือ ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองตนเองได้น้อย เจ้าหน้าที่รัฐไม่เข้าใจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

หลักการกระจายอำนาจ : เป็นการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

ข้อดี คือ ประชาชนมีโอกาสปกครองตนเอง ลดภาระจากส่วนกลาง แก้ไขปัญหาได้ตรงเป้าหมาย

ข้อเสีย คือ การบริหารขาดเอกภาพ เสียค่าใช้จ่ายมาก

♥ รูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

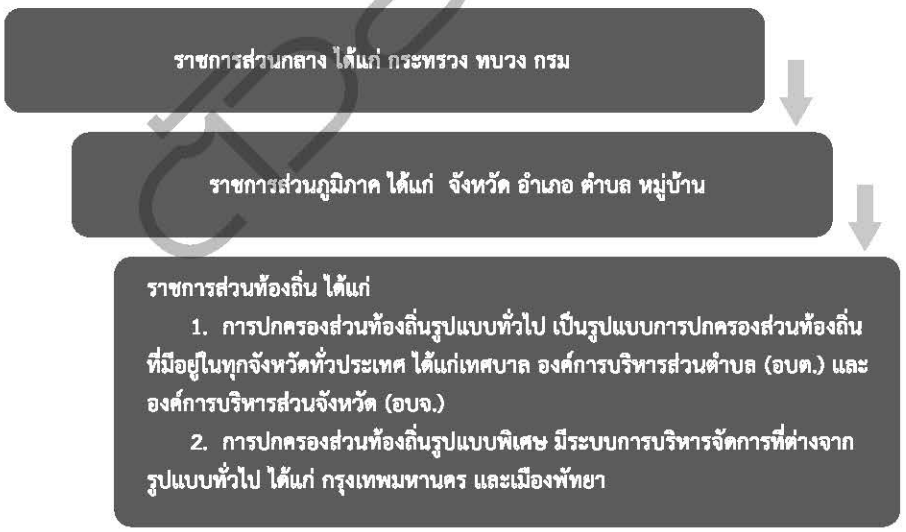

♥ อำนาจและหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล พอสรุปได้ดังนี้

รัฐสภา (อำนาจนิติบัญญัติ)	คณะรัฐมนตรี (อำนาจบริหาร)	ศาล (อำนาจตุลาการ)
• กำหนดกฎหมาย • อนุมัติงบประมาณแผ่นดิน • พิจารณาการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี • ตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรีเมื่อฝ่ายบริหารไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย • เปิดประชุมเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีได้	• นำกฎหมายไปใช้ปกครองประเทศชาติ • นำงบประมาณแผ่นดินไปบริหารประเทศโดยแต่ละหน่วยงานจะต้องใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูกต้องและมีความรับผิดชอบ	• พิจารณาคดีความต่างๆ ตามกฎหมายที่รัฐสภาได้ระบุเอาไว้อย่างเคร่งครัด

♥ แผนภูมิแสดงโครงสร้างของระบอบการเมืองการปกครอง

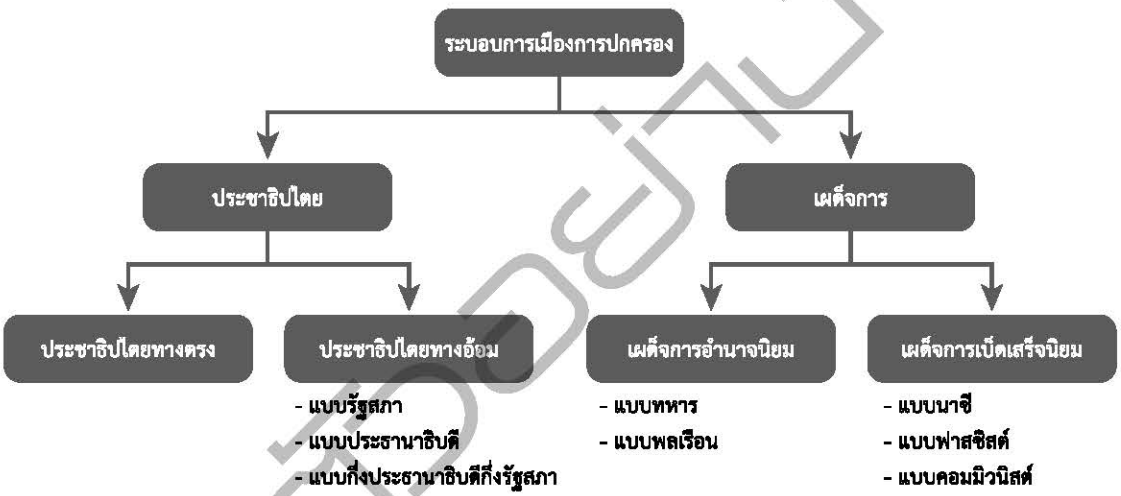

ตัวอย่าง

การปกครองแบบประชาธิปไตย

หัวใจ	ประชาชนและการเลือกตั้ง
เน้น	**เสรีภาพ** (ทำอะไรก็ได้แต่ต้องอยู่ในกฎหมาย) **เสมอภาค** (คนเรามีความเป็นคนเท่าๆ กัน) **นิติธรรม** (ใช้กฎหมายเป็นหลักในการปกครอง) **การประนีประนอม** (ลดความขัดแย้ง) **ยอมรับเสียงส่วนมาก** (แต่ต้องรับฟังเสียงส่วนน้อย)
รูปแบบ	• **ประชาธิปไตยทางตรง** : ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรง เกิดขึ้นครั้งแรกที่ **กรุงเอเธนส์ ประเทศกรีก** • **ประชาธิปไตยทางอ้อม** : ประชาชนเลือกผู้แทน (ส.ส./ส.ว.) เข้าไปบริหารประเทศ

องค์ประกอบ	รัฐธรรมนูญ (กฎหมายสูงสุดของประเทศ) รัฐสภา (ทำหน้าที่ร่างกฎหมายเพื่อนำไปบังคับใช้) การเลือกตั้ง (เลือกตัวแทนประชาชนมาบริหารประเทศ)
ประมุข	• กษัตริย์ทรงเป็นประมุข กษัตริย์ทำหน้าที่เป็นเพียงประมุข ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการบริหารบ้านเมือง แต่มีนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่แทน เช่น ไทย ญี่ปุ่น อังกฤษ นอร์เวย์ สวีเดน เดนมาร์ก กษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ และทรงเป็นผู้นำฝ่ายบริหารด้วย เช่น บรูไน ซาอุดิอาระเบีย โอมาน • ประธานาธิบดีเป็นประมุข ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่เป็นประมุขของรัฐ แต่ไม่เป็นผู้นำฝ่ายบริหาร เช่น สิงคโปร์ อินเดีย ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่เป็นประมุขของรัฐและเป็นผู้นำฝ่ายบริหาร เช่น สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์

ประชาธิปไตยรูปแบบรัฐสภา

- ไม่ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจอย่างเคร่งครัด
- ฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน
- รัฐสภามีฐานะอำนาจและความสำคัญเหนือกว่ารัฐบาล
- คณะรัฐมนตรีจะเข้าดำรงตำแหน่งได้ต่อเมื่อ “ได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา”
- รัฐสภามีอำนาจควบคุมการทำงานของรัฐบาล เช่น การตั้งกระทู้ถาม อภิปรายไม่ไว้วางใจ
- มีการยุบสภา

ประชาธิปไตยรูปแบบประธานาธิบดี

- ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) ฝ่ายบริหาร (ประธานาธิบดี) และฝ่ายตุลาการ (ศาล) โดยแต่ละฝ่ายมีอิสระในการทำหน้าที่ของตน
- สภาและประธานาธิบดีล้วนมาจากการเลือกตั้ง ในระบบประธานาธิบดีจะไม่มีนายกรัฐมนตรี
- สภาไม่มีอำนาจควบคุมการทำงานของรัฐบาล
- ไม่มีการยุบสภา

ข้อดีและข้อเสียของการปกครองระบบประชาธิปไตย	
ข้อดี	• ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมการบริหารประเทศ • ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพมาก • ช่วยระงับข้อขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชน
ข้อเสีย	• เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจเพราะต้องผ่านส่วนกลาง • เสียค่าใช้จ่ายในการปกครองค่อนข้างมาก • อาจนำไปสู่ความสับสนวุ่นวายได้

การปกครองแบบเผด็จการ

การปกครองแบบเผด็จการ หมายถึง การรวมอำนาจการปกครองทั้งหมดไว้ที่ **"คนเพียงคนเดียว หรือคณะบุคคล หรือพรรคการเมืองเดียว"**

♥ ลักษณะของการปกครองแบบเผด็จการ

- มีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง มีพรรคการเมือง มีรัฐสภาได้ แต่เป็นไปเพื่อสร้างอำนาจให้แก่บุคคลเท่านั้น
- ผูกขาดอำนาจการปกครองไว้ที่ผู้นำเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว โดยยึดหลักการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
- รัฐอยู่เหนือประชาชน เน้นอำนาจรัฐมากกว่าเสรีภาพของประชาชน
- ไม่ยอมรับความเสมอภาค

♥ รูปแบบการปกครองเผด็จการ มี 2 ประการ คือ

อำนาจนิยม	เบ็ดเสร็จ
รัฐบาลควบคุมเฉพาะสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองแต่ให้มีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจและสังคม การปกครองแบบเผด็จการอำนาจนิยม ได้แก่ **คณาธิปไตย** (Oligarchy) เป็นการปกครองแบบเผด็จการที่ประกอบด้วยคนกลุ่มเดียว (ไม่ใช่ระบบเผด็จการโดยคนคนเดียว) คนกลุ่มนี้จะเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศอย่างแท้จริง อำนาจการปกครองประเทศอย่างแท้จริง อำนาจการปกครองถูกผูกขาดโดยคนกลุ่มเดียว เช่น คณะปฏิวัติ **อภิชนาธิปไตย** (Aristocracy) เป็นการปกครองโดยชนกลุ่มน้อย ซึ่งตามปกติมักจะเป็นผู้มีตำแหน่งสูงในทางราชการ เช่น พวกขุนนาง หรือมิฉะนั้นก็เป็นผู้มีอำนาจในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในอดีตบางประเทศ กลุ่มขุนนาง หรือกลุ่มอภิสิทธิ์ชนมีอำนาจเหล่านี้ จะเข้าปกครองประเทศซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดรูปรัฐบาลเผด็จการ	สร้างอุดมการณ์เพื่อความชอบธรรมให้ตัวเองและควบคุมการสื่อสารของประชาชนทุกชนิด เผด็จการแบบเบ็ดเสร็จมี 2 ประเภท คือ 1. **เผด็จการฟาสซิสต์** • เชื่อว่ามนุษย์มีความไม่เท่าเทียมกัน • ไม่เชื่อว่าประชาชนเป็นผู้มีเหตุผล • เชื่อในการใช้กำลังรุนแรงและการโฆษณาชวนเชื่อ • เน้นลัทธิชาตินิยมอย่างรุนแรง • ศรัทธาในผู้นำ • เชื่อว่ารัฐเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการควบคุมชีวิตของประชาชนในชาติ • สนับสนุนกลุ่มนักธุรกิจนายทุน • ต่อต้านระบบคอมมิวนิสต์ เช่น เยอรมัน อิตาลี สเปน ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 2. **เผด็จการคอมมิวนิสต์** • ต่อต้านระบบนายทุน สนับสนุนชนชั้นกรรมกร • ยกเลิกกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชนและชนชั้นทางสังคม • มีรัฐบาลกลางภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์มีอำนาจเพื่อควบคุมการเมืองและเศรษฐกิจของชาติ โดยขจัดพวกที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือการผลิต • ต้องการให้มีการปฏิวัติและทำลายล้างระบบการเมืองอื่นๆ

ตัวอย่าง

ระบอบประชาธิปไตย	ข้อดี • ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพ • ประชาชนปกครองตนเอง • ประเทศมีความเจริญมั่นคง	ข้อเสีย • ดำเนินการยาก • เสียค่าใช้จ่ายสูง • ล่าช้าในการตัดสินใจ
ระบอบเผด็จการ	ข้อดี • แก้ปัญหาบางอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะไม่ต้องฟังเสียงส่วนใหญ่อภิปรายเพื่อหาข้อยุติ • ทำงานได้รวดเร็ว	ข้อเสีย • มีข้อผิดพลาดได้ง่าย • ไม่ให้โอกาสคนดีเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน • ทำให้ประเทศพัฒนาล่าช้า • อาจนำประเทศไปสู่หายนะ ถ้าผู้นำมีอำนาจมากเกินไป เช่น ฮิตเลอร์ของเยอรมัน และนายพลโตโจของญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

พระราชประวัติในหลวงรัชกาลที่ 10

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณ์อดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑. พระราชสมภพ

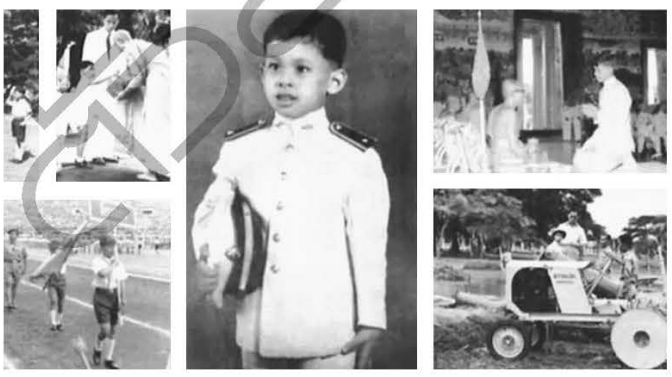

ภาพประกอบจากหนังสือ ๕๐ พรรษา มหาวชิราลงกรณ จัดทำโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ตีพิมพ์เมื่อปี ๒๕๔๕ (คัดลอกจากไทยพีบีเอส)

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระนามเมื่อแรกประสูติว่า “สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ บรมจักรยาดิศรสันตติวงศ เทเวศรธำรงสุบริบาลอภิคุณูปประการมหิตลาดุลเดช ภูมิพลนเรศวรางกูร กิตติสิริสมบูรณ์สวางควัฒน์ บรมขัตติยราชกุมาร” เป็นพระราชโอรสพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชสมภพ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันจันทร์ที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2495 เวลา 17:45 น.

ซึ่งพระนาม "วชิราลงกรณ" นั้น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ทรงตั้งถวาย มาจาก "วชิรญาณ" พระนามฉายาขณะผนวชในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ผนวกกับ "อลงกรณ์" จากพระนามในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

ภาพประกอบจากกาชาดสัมพันธ์ฉบับพิเศษ โดยสภากาชาดไทย

มีพระเชษฐภคินี 1 พระองค์ คือ ทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และพระขนิษฐภคินี 2 พระองค์ คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

๒. การศึกษา

เมื่อสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ มีพระชนมายุ ๔ พรรษา ทรงเข้าศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ณ โรงเรียนจิตรลดา ที่ตั้งอยู่ ณ พระที่นั่งอุดร ในพระราชวังดุสิต

ต่อมาพุทธศักราช ๒๕๐๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปทรงเข้ารับการศึกษาต่อระดับประถมศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ที่โรงเรียนคิงส์มีด เมืองซีฟอร์ด แคว้นซัสเซ็กส์ และในเดือนกันยายนปีเดียวกัน ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนมิลล์ฟิลด์ เมืองสตรีท แคว้นซัมเมอร์เซต จนถึงเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓

ในเดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓ ได้เสด็จพระราชดำเนินจากประเทศอังกฤษไปทรงศึกษาวิชาการทหารที่โรงเรียนคิงส์ เขตพารามัตตา นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นโรงเรียนเตรียมทหาร หลังทรงแสดงความสนพระราชหฤทัยในกิจการเกี่ยวกับกองทัพและกิจการทหาร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จพระราชดำเนินไปศึกษาเป็นเวลา ๕ สัปดาห์

พุทธศักราช ๒๕๑๕ ทรงเข้าศึกษาในวิทยาลัยการทหารชั้นสูงที่วิทยาลัยการทหารดันทรูน กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งหลักสูตรของวิทยาลัยการทหารแห่งนี้แบ่งออกเป็น ๒ ภาค คือ ภาควิชาการทหาร รับผิดชอบและดำเนินการโดยกองทัพบก ออสเตรเลีย นักเรียนที่สำเร็จตามหลักสูตรนี้จะได้เป็นนายทหารยศร้อยโท ส่วนอีกภาคหนึ่งเป็นการศึกษาวิชาสามัญ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ รับผิดชอบการวางหลักสูตร แบ่งออกเป็นสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ นักเรียนนายร้อยที่ผ่านหลักสูตรดังกล่าวจะได้รับปริญญาตรีตามสาขาวิชาที่เลือกศึกษา โดยพระองค์ทรงเลือกศึกษาในสาขาวิชาอักษรศาสตร์ ทรงสำเร็จการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๑๙

ตัวอย่าง

เมื่อเสด็จนิวัตประเทศไทย ทรงรับราชการทหารและทรงศึกษาต่อที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ ๔๖ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ทรงเข้าศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์ รุ่นที่ ๒ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พุทธศักราช ๒๕๒๕ ทรงสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒)

นอกจากนี้ ยังทรงศึกษาต่อยังวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และทรงรับการฝึกอบรมหลักสูตรทางการทหาร การบินอีกหลายหลักสูตร ทรงผ่านการฝึกอบรมเครื่องบินรบจนมีพระปรีชาสามารถและมีจำนวนชั่วโมงบินสูงมาก รวมทั้งทรงศึกษาหลักสูตรนักบินพาณิชย์ จากสถาบันการบินพลเรือน ทรงสอบได้ใบอนุญาตนักบินพาณิชย์ตรี

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๗ ทรงเข้าศึกษาหลักสูตรนักบินพาณิชย์เอก จากบริษัท การบินไทย และทรงสำเร็จการศึกษาและการบินด้วยเครื่องบินพาณิชย์จริง ทรงได้รับใบอนุญาตเป็นกัปตันเครื่องบินโบอิ้ง ๗๓๗ ด้วยความสนพระราชหฤทัยและวิริยอุตสาหะทำให้พระองค์ทรงมีพระปรีชาชาญด้านการบิน รอบรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จนได้รับพระนามให้เป็น “เจ้าฟ้านักบิน”

๓. สยามมกุฎราชกุมาร

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ พระองค์ทรงมีพระชนมายุครบ ๒๐ พรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ (พระอิสริยยศในขณะนั้น) ขึ้นเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า “สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สิริกิตยสมบูรณสวางควัฒน์ วรขัตติยราชสันตติวงศ์ มหิตลพงศอดุลยเดช จักรีนเรศยุพราชวิสุทธิ สยามมกุฎราชกุมาร” นับเป็นสยามมกุฎราชกุมารพระองค์ที่ 3 ของไทย

๔. ทรงผนวช

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระทัยศรัทธาจะอุปสมบทในพระพุทธศาสนา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชจึงโปรดเกล้าฯ ให้ผนวชในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 เวลา 15.37 น. ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) เป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณฺณโก) ถวายอนุสาสน์

เมื่อผนวชแล้วเสด็จฯ ไปทำทัพหีกรรม ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน เมื่อเวลา 16.59 น. โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) เป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ เสร็จแล้วเสด็จฯ ไปประทับ ณ พระตำหนักปั้นหย่า วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร พระมหารัชมงคลติลก (บุญเรือน ปุณฺณโก) เป็นพระอภิบาล ผนวชอยู่ 15 วันจึงลาผนวช ณ พระตำหนักปั้นหย่า ในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 เวลา 10.15 น.

สรุปเข้มเนื้อหา

สังคม ม.ต้น

พิชิต สอบเข้า ม.4 มั่นใจเต็ม 100

วิชาสังคมศึกษาขึ้นชื่อว่ามีเนื้อหามาก และยาก จนเด็กๆ หลายคนท้อแท้และละทิ้งการเตรียมตัววิชานี้ไป ทั้งๆ ที่ถ้าหากตั้งใจอ่านอีกนิด ทำความเข้าใจอีกหน่อย คะแนนสอบจะเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก แถมยังส่งผลต่อผลลัพธ์ในการสอบอีกด้วย

เหตุที่วิชาสังคมศึกษาเยอะและยาก ก็เป็นเพราะว่าเนื้อหาเหล่านั้นกระจายตัวอยู่ใน 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ศาสนา, ประวัติศาสตร์, ภูมิศาสตร์, เศรษฐศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง ที่เรียนกันมาตลอด 3 ปีของระดับ ม.ต้น อีกทั้งส่วนที่นำมาออกข้อสอบก็แฝงตัวอยู่อย่างลึกลับในเนื้อหาเหล่านั้น

ดังนั้น คู่มือเล่มนี้จึงตอบทุกโจทย์ ด้วยการกลั่นกรองเนื้อหาที่สำคัญ สั้นกระชับ เรียบเรียงใหม่ให้ทบทวนได้ง่ายด้วยภาพ แผนภูมิ แผนภาพ ตารางต่างๆ เอาเท่าที่จำเป็น เน้นที่ออกสอบ พร้อมทั้งมีแนวข้อสอบไว้ให้ทดสอบฝีมือทั้งส่วนท้ายของสาระวิชา และแนวข้อสอบรวมที่เน้นเพื่อการสอบเข้า ม.4 พร้อมด้วยเฉลยอย่างละเอียด เพื่อให้พร้อมมั่นใจเต็ม 100 ทุกสนามสอบ

เจาะลึกเนื้อหาสังคมศึกษา ม. 1-2-3 ครบทุกสาระ

ครบถ้วนด้วยเนื้อหาหลัก 5 สาระตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใจความสมบูรณ์ อ่านง่ายแต่ได้สาระ เน้นการวิเคราะห์ข้อสอบและเสริมทักษะด้วยเทคนิคพิเศษที่จะช่วยให้จำได้ง่ายและไวขึ้น

เสริมทักษะและความมั่นใจด้วยแบบทดสอบท้ายบท

จัดเต็มด้วยแบบทดสอบท้ายบท เชื่อมโยงกระบวนการคิด เพิ่มความเข้าใจและการจดจำได้ดียิ่งขึ้น เห็นข้อสอบปุ๊บ.. ก็ร้องอ๋อ!! ได้ทันทีว่าข้อนั้นๆ ตอบอะไร

อัพเดตข้อมูลทันสมัย มั่นใจเล่มเดียว เอาอยู่!!

อัพเดตข้อมูลทันยุค ทันสมัย พร้อมรอบรู้เรื่องอาเซียน ซึ่งจะเป็นตัวช่วยเสริมความมั่นใจให้เต็ม 100 ก่อนลงสนามสอบเข้า ม.4 และสนามสอบแข่งขันอื่นๆ

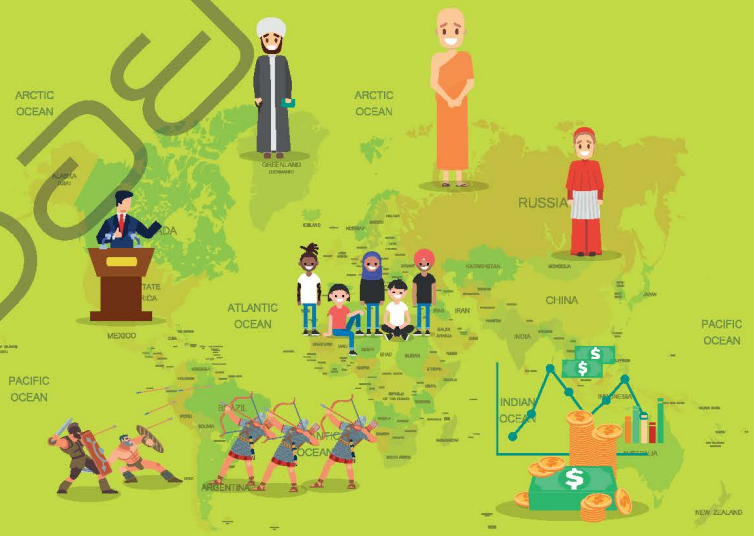

ตัวอย่าง

SERAZU ร้านหนังสือออนไลน์
สนใจสั่งซื้อได้ที่
www.serazu.com

บรรณาธิการ
พรรณณิตา วาสกุล

ณัฐชนก รูปประดิษฐ์

จัดจำหน่ายโดย IDC PREMIER
ISBN 885-916-100-773-9
8 859161 007739
ราคา 285 บาท